

۷ پرده از تئاتر ۹۷

پول‌های مشکوک به تئاتر هم رسید

شاید شهرام کرمی زمانی که سکان کشتی کوچک تئاتر را در ابتدای سال ۹۷ به دست گرفت، فکرش را هم نمی کرد این کشتی با مسافرانیش قرار است از اقیانوسی پرتلاطم و توفانی عبور کنند. همه چیز در ابتدا آرام بود و خبری از موج‌های سهمگین نبود. همه چیز قرار بود در شفافیت و آگاهی بخشی عرضه شود.

احسان زیور عالم
روزنامه‌نگار

پرده اول

هفتم فروردین، روز تئاتر، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برخلاف وزرای پیشین در سالن سنگلج حاضر می‌شود تا به پاس روز تئاتر، نمایش «جعفرخان از فرنگ برگشته» رحمت امینی را به تماشا بنشیند. وزیر در جمع خبرنگاران از شفافیت می‌گوید و قول مساعد می‌دهد مسائل مالی تئاتر همانند آنچه در سینما رخ داده است، منتشر شود. قول وزیر چندین ماه طول می‌کشد تا در نهایت تابستان فهرستی از هزینه‌های مالی تئاتر ایران در سال ۱۳۹۶ منتشر می‌شود. جدول‌های ارائه شده که توسط وزارت ارشاد، بنیاد رودکی و معاونت هنری منتشر شده است، چندان شفاف نبودند. در فهرست وزارت ارشاد نام موسساتی به چشم می‌خورد که بابت توسعه تئاتر بودجه‌ای دریافت کرده‌اند. موسسه‌ها نام آشنا نیستند و مدیران آن هم برای تئاتری‌ها شناخته شده نیستند. در پیگیری‌ها نیز متوجه می‌شویم این پول خرج تئاتر نشده است. وضعیت درباره بنیاد رودکی نیز چندان جذاب نیست. بودجه‌ای که به اسم توسعه تئاتر گرفته شده است، ناگهان در قالب تخفیف در جدول‌های ارائه شده ظاهر می‌شود. در جداول معاونت هنری وضعیت به ظاهر کمی روشن‌تر است؛ اما برخلاف جداول سینمایی مشخص نیست هر فرد به چه میزان از بودجه‌های دولتی بهره‌مند شده است. شهرام کرمی نیز تمایلی ندارد شفافیت را تا چنین مرحله‌ای پیش برد؛ چرا که آن را موجب تفرقه در میان تئاتری‌ها می‌داند. تلاش خبرنگاران برای یافتن سرخشی از دریافتی‌های کلان برخی هنرمندان راه به جایی نمی‌برد و همه چیز در لاف‌های شایعات پیچیده می‌شود تا نتوان دیگر سره را از ناسره تشخیص داد. اوج ماجرا زمانی است که برخی نهادهای مرتبط با تئاتر نیز حاضر به انتشار هزینه‌های خود نمی‌شوند. برای مثال در حالی که بالاترین رقم دریافتی برای تئاتر متعلق به موسسه توسعه هنرهای معاصر است، این نهاد هیچ گونه شفافیت مالی از سوی خود منتشر نمی‌کند و آن را وظیفه معاونت هنری می‌داند و در نهایت به حکم خصوصی بودن شرایط را به سوی مهم کردن ماجرا پیش می‌برد.

پرده دوم

محسن امیری، شخصیت شناخته‌شده‌ای برای تئاتری‌ها نبود. زمانی که جانشین رحمت امینی شد، چهره جواش حساسیتی برای ارباب رجوع‌های دفتر نظارت و ارزشیابی ایجاد نکرد. پسر جوانی که می‌گفتند از شهروند آمده است و تصمیم‌گیری دانشگاه تربیت مدرس است، تئاتری به حساب می‌آمد؛ اما وضعیت با رفتن مهدی شفיעی بفرنج می‌شود، جایی که به نظر امیری قدرت بیشتری پیدا می‌کند و قوانین تازه در دفتر او تصویب می‌شود.

یکی از جنجالی‌ترین قوانین دوران کوتاه مدیریت امیری بر نهاد نظارتی تئاتر، تبلیغات

گزارش

افشین حیدری
روزنامه‌نگار

سال ۹۷ در کنار مشکلات اقتصادی بی‌شماری که داشت اما نشان داد که بعضی خواننده‌ها درد مردم را دارند و در اعلام این همدلی، اقدام به برگزاری کنسرت‌های خیابانی کردند یا در اقدامی انسان دوستانه و برای تسکین درد مردم کنسرت‌های خود را ولو با خسارت‌های مادی بی‌شمار لغو کردند. از استعفا‌ی محمدعلی بهمنی تا ورود یک آقا‌زاده به اسپانسری آلبوم محسن چاووشی و حواشی طبق معمول جشنواره موسیقی فجر که هر سال در ایام بهمن شاهد آن هستیم، تنها بخشی از موضوعاتی است که در این یک سال اخیر شاهد آن بودیم. اکنون و در واپسین روزهای پایانی سال ۹۷ نگاهی داشتیم به مهم‌ترین و پر سر و صداترین اخباری که در یک سال اخیر در حوزه موسیقی کشور اتفاق افتاده که در ادامه می‌خوانید.

آلبوم پرحاشیه‌ای که بالاخره مجوز ارشاد گرفت

مردامه امسال بود که باز محسن چاووشی از پرتلاطم‌ترین خوانندگان پاک پاپ دهه اخیر موسیقی ایران خبر ساز شد. حواشی پیرامون مجوز ندادن به آلبوم «ابرارهم» توسط مرکز موسیقی ارشاد باعث شد تا این خواننده در تهدیدی اینستاگرامی خبر از انتشار آن بدون مجوز دهد. وی در پست خود این‌طور عنوان می‌کند: «در ابتدای فعالیتیم بعد از ۶ سال تلاش برای دریافت مجوز و فعالیت به صورت رسمی در چارچوب معین همیشه تلاش کرده‌ام در اصول و قوانین حالا با موافق یا بعضا مخالف سلاطین شخصی ام جهت احترام قدم بردارم اما حالا ...

من از مفصل این نکته مجملی گفتم/ تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل
نظری به پیگیری‌های مکرر تهیه‌کننده و مدیر اجرایی آلبوم «ابرارهم» تا این لحظه موفق به دریافت مجوزات از وزارت محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی نشده‌ایم. با توجه به وقفه طولانی مدت و احترام به مخاطبینم و جهت دل‌گرمی این روزهای سخت به اتفاق تهیه‌کننده تصمیم به انتشار آلبوم در مرداد ماه گرفتم.

بدیهی است که تا تاریخ بیستم مردادماه مثل ۹ ماه پیش منتظر می‌مانیم در غیر این صورت با احترام تقدیم خواهد شد. شایان ذکر است آلبوم دارای کپی‌رایت بین‌المللی است و قوانین حق و حقوق مولفین و مصنفین رعایت خواهد شد. من غریبم و غریب را کاروانسرا لایق است...» البته در حواشی آلبوم «ابرارهم» محسن چاووشی باید گفت

ماه گذشته خبرهایی مبنی بر اصلاحیه پنج قطعه از این آلبوم منتشر شد. اصلاحیه‌هایی که گویا محسن چاووشی حاضر به انجام آنها نشده بود. خبر تا جایی پیش رفت که حتی شایعه شد محسن چاووشی ممنوع الکار شده است. البته رئیس واحد نظارت و ارزشیابی دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد خبر ممنوع‌الکاری محسن چاووشی را تکذیب کرد. محسن چاووشی در این آلبوم سعی کرد فرم جدیدی از موسیقی را ارائه کند همان‌طور که او در سال‌های گذشته نیز با انتشار آلبوم‌هایی چون: «من خود آن سبزه‌دام»، «امیر بی‌گزند»، «سنتوری» و... فضاهایی جدید را تجربه کرده است. این آلبوم البته و بعد از جنجال‌های فراوان، روز یکشنبه، ۱۱ شهریورماه در سه نسخه فیزیکی با ۶ قطعه، مجوز رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را گرفت و روانه بازار موسیقی شد.

از لغو کنسرت تا برگزاری کنسرت رایگان در سال بحران اقتصادی

پنج تیرماه امسال بود که سیروان خسروی، ۱۲ سانس کنسرتش را به دلیل وضعیت بد معیشتی جامعه لغو کرد و مجبور به پرداخت غرامتی ۱۵۰ میلیون تومانی برای خسارت کنسلی اجرا به سالن هایش شد. این اجراها قرار بود از ۷ لغایت ۱۳۹۷ در مرکز همایش‌های برج میلاد هر روز دوشانس روی صحنه بروند. البته به فاصله چند روز بعد از این ماجرا، کنسرت نمایش «سی» که پس از گذشت چهار ماه تلاش از آغاز پیش تولید آن به خوانندگی همایون شجریان و آهنگسازی سهراب پورناظری و کارگردانی حسن معجونی با متنی از محمد چرم‌شیر قرار بود در سالن رویال‌ها به اجرا درآید، به یک‌باره

در فضای مجازی است. به ناگاه هر حرکت تبلیغاتی گروه‌های نمایشی مشمول نظارت می‌شود. از آنان خواسته می‌شود حتی برای گذاشتن یک Story در صفحه شخصی خود مجوز دریافت شود. این در حالی است که اینستاگرام تنها بستر باقی‌مانده برای تبلیغات تئاتر است و شیوه امیری شرایط را برای تبلیغات سخت می‌کند. زمان اندک را می‌سوزاند و نگاه امن گذشته را بدل به یک جدال می‌کند. قضیه زمانی حاد می‌شود که مریم کاظمی بابت انتشار یک ویدئو از اجرایش به دادگاه فرهنگ و رسانه احضار و بازداشت می‌شود و پشت‌بند آن سعید اسدی، مدیر تئاتر شهر نیز بازداشت می‌شود. امیری خواسته یا ناخواسته پای قوه قضائیه را به شکل علنی به تئاتر باز می‌کند و ناگهان جنجالی آغاز می‌شود. جنجالی که انتهایش فرو افتادن امیری از سمت خویش است؛ اما پرونده‌ها همچنان گشوده است. نتیجه تمام هیاهوها هم این می‌شود که مدیریت سالن‌های تئاتری مسئول رویدادهای تبلیغاتی در فضای مجازی هستند. همان چیزی که گویا سعید اسدی را برای دو شب زندان نشین کرد.

پرده سوم

حضور قوه قضائیه در تئاتر همیشگی بوده؛ اما سال ۹۷ محسوس بودن حضور قوه قضائیه برای تئاتری‌ها روزگار خاکستری را رقم زد. در یک باز زمانی ناگهان مشخص می‌شود ۱۲ هنرمند تئاتر در دادسراها و دادگاه‌ها پرونده مفتوح دارند و عموم این پرونده‌ها با مساله تبلیغات گره خورده است. شهرام کرمی چندان مایل نیست قضیه را روشن کند و نامی از هنرمندان احضار شده نمی‌برد؛ اما در این میان یک نفر سروصداً بسیاری می‌کند. محمد رحمانیان از نمایش «پیکان جوانان» خود در شهرزاد بر سر یک موسیقی دچار دردرس می‌شود. هر چند همان زمان مشخص می‌شود ادعای انتساب یک ترانه به یک خواننده وابسته به گروه تروربستی مجاهدین خلق اشتباه است؛ اما پای رحمانیان دیگر به دادگاه‌ها باز شده است و گویا همین برایش ممنوعیت فعالیت هم‌پدیدآورده است. رحمانیان بلافاصله با «ایسنا» مصاحبه می‌کند و وضعیت را به گونه‌ای تشریح می‌کند که گویی قرار بر آن بوده بازداشت شود. همه چیز البته آنگونه که رحمانیان گفت رقم نخورد؛ اما ۱۱ هنرمند دیگر لب به سخن نگشودند. مریم کاظمی هنوز مصاحبه‌ای درباره اتفاقاتی که برایش رخ داده را نقل نکرده است و شهرام کرمی نگفته است چه کسانی و به چه دلیلی به قوه قضائیه احضار شده‌اند. همه چیز به یک امضای طومار در خانه تئاتر خلاصه شد و از قوه قضائیه خواسته شد با تئاتری‌ها مدارا شود. طومار پس از اندکی بیش از هزار امضا برپایش دید.

پرده چهارم

پردیس تئاتر شهرزاد با حکم دادگاه تعطیل شد. این خبری بود که زمستان تئاتر را سردتر کرد. داستان از زمانی آغاز می‌شود که قوه قضائیه پردیس تئاتر شهرزاد را عباراتی چون فساد و فحشا پلمب می‌کند. این پلمب و البته لغو مجوز هم به محل جدال قاسم جعفری و شهرام کرمی بدل می‌شود. مجموعه شهرزاد معتقد بود اداره کل هنرهای نمایشی برخلاف قوانین جاری اقدام به برخورد با مجموعه کرده است. مهم‌ترین مشکل هم زمانی است که مدیریت پردیس شهرزاد مدعی می‌شود شهرام کرمی به‌عنوان صادرکننده مجوزها در دادسرا حاضر نمی‌شود و اساساً در طول مراجعات به قوه قضائیه در دسترس نبوده است و این در حالی بود که بازپرس معتقد بوده مدیرکل هنرهای نمایشی باید در دادسرا حضور یابد.

با مشخص شدن اشتباهات در ادله برای پلمب مجموعه، قوه قضائیه از مدیریت سالن شهرزاد می‌خواهد با دادن تعهد اقدام به بازگشایی سالن کند؛ اما گروه حقوقی پردیس شهرزاد بر این باور است که طبق قوانین جاری کشور رفتار کرده است و حاضر به پذیرش شرایط نیست. با این حال مجموعه بازگشایی می‌شود و در کنارش قوانین تازه نیز پدید می‌آید. قوانینی که شکل‌گیری‌اش به پیش از ماجرای شهرزاد مربوط می‌شود. قرار می‌شود در سالن‌های تئاتر دوربین نصب شود.

پرده پنجم

برخلاف سینما، تئاتر سازوکاری برای تعیین بلیت‌ندارد. در سال‌های اخیر نوعی رقابت در بالا بردن قیمت بلیت‌ها وجود داشته است. اساس رکوردشکنی در قیمت بلیت نیز در تالار وحدت رقم خورده است. در سال ۱۳۹۷ قیمت گذاری نمایش «پیکارد» حمیدرضا نعیمی کمی اختلاف برانگیز بود؛ اما نعیمی پیش از هر واکنشی قیمت بلیت‌های اجرایش را کاهش داد. قصه اما زمانی داغ شد که همایون غنی‌زاده برای «سی‌سی‌پی نشسته می‌میرد» بلیتی بالاتر از ۱۰۰ هزار تومان تعیین کرد. ملاک برای افزایش قیمت نیز افزایش هزینه‌های تولید اعلام می‌شود؛ اما رفتار غنی‌زاده با اعتراضات وسیع‌روبه‌رو می‌شود. صفی‌پور در مقام مدیرعامل از قیمت‌گذاری غنی‌زاده ابراز بی‌خبری می‌کند و رفتار او را خودسرانه می‌پندارد. قیمت‌های کف سالن کاهش پیدا می‌کند؛ اما با لکن‌ها کماکان گران می‌ماند. شهرام کرمی از تشکیل شورایی برای تعیین قیمت بلیت‌ها خبر می‌دهد؛ اما شوراهای گاه تشکیل نمی‌شود تا نمایش «بینوایان» نیز درگیر اعتراضات شود. هرچند حسین پارسایی قیمت بلیت‌هایش را کاهش نمی‌دهد؛ اما به نظر می‌رسد او قیمتی فراتر از آنچه در نهایت اعلام می‌شود را در سر می‌پروراند است.

پرده ششم

حسین پارسایی جنجالی‌ترین شخصیت تئاتر ۹۷ بود. مردی که روزی در میان آثار مذهبی و چند نمایش کودک سری در میان سرها برای خودش درمی‌آورد، ناگهان از پروژه‌هایی رونمایی می‌کند که با ماهیت و محتوای آثار سابقش شباهتی ندارد. از دید تئاتری‌ها پارسایی همانند برخی مسئولان بود که دهه ۶۰ را با ظاهری اصطلاحاً انقلابی‌گذارنده و در بزنگاه ۹۰، تصویری بورژوازی از خود بروز داده‌اند. تغییر شکل پارسایی به مذاق بسیاری خوش نیامد. برخی او را سانسورچی در گذشته معرفی می‌کردند و یادی از تعطیلی نمایش «مجلس شبیه در ذکر مصایب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین» بیضایی و برخورد‌های سلبی پارسایی با برخی نمایش‌ها کردند. این بار خود پارسایی با مساله برخورد سلبی روبه‌رو بود. او «بینوایان» را با تخلف تبلیغاتی آغاز کرد و برخی معتقد بودند برخلاف دیگر گروه‌های نمایشی شهرام کرمی با او مماشات می‌کند. وضعیت زمانی بحرانی می‌شود که مشخص می‌شود پارسایی دستمزد‌هایی فراتر از توان تئاتر ایران به عواملش می‌پردازد و این مهم بدل به یک بحران برای گروه‌های جوان می‌شود. آنان معتقد بودند با افزایش ناگهانی دستمزد عوامل فنی دیگر برایشان کار نمی‌کنند.

داستان‌ها اما تنها به این جا ختم نمی‌شود. در اوج مسائل قضایی ناگهان انتشار عکسی از پریناز ایزدیار، در پشت صحنه نمایش جنجالی می‌شود. آیت‌الله سبحانی نسبت به وضعیت نمایش در لاف‌های اعتراض می‌کند. اداره کل هنرهای نمایشی اعلام می‌کند نظر مراجع نمایش دیگری است؛ اما بعدتر مشخص می‌شود اشاره دقیقاً به نمایش پارسایی است. دادستان کل کشور و تهران وارد ماجرا می‌شوند و از نمایش می‌گویند که در هتل اجرا می‌شود. «بینوایان» تنها نمایش اجرا شده در هتل بود. خبرهایی از احضار حسین پارسایی به گوش می‌رسد؛ اما رسمیت نمی‌یابد. این اولین بار است که قوه قضائیه مستقیماً درباره تئاتر اظهار نظر می‌کند. همه نگاه‌ها باز به پارسایی معطوف می‌شود و او را عامل یک ناسامانی معرفی می‌کند. پارسایی

چهار حاشیه آهنگین در سال ۹۷

عنوان کرد: «من با آگاهی اشتباهم از قبول (ریاست شورای ترانه) نه به دلیل اینکه ۶ ماه است کارشناسانش هم حقوقی دریافت نکرده‌اند، فقط به این دلیل که دیگر مزاحم ترانه‌های ضعیف نباشم، استعفا می‌دهم.» وی معتقد است؛ متأسفانه روزگاری را می‌گذرانیم که برای تخریب «موسیقی» و رندانه دارن ارج باید و نباید‌های کلمه در ترانه را از باورهای مان می‌ریایند. البته کلیدوازه مهم «ترانه‌های ضعیف» در این متن و حتی مطرح‌شدن آن از سوی منتقدان موسیقی پاپ و منتقدان شورای شعر در یکی، دو سال اخیر باعث شده بود تا انتظارات از شورای بیشتر شود و برخی به صراحت بگویند چرا برخی ترانه‌های سطح پایین پاپ باید از سوی شورای شعر دفتر موسیقی مجوز بگیرند. وی در صحبت‌های خود بر این نکته اشاره کرده بود که همکاران من در شورای شعر دفتر موسیقی سعی می‌کنند تا شعرها و ترانه‌های مبتذل و سخیف را رد کنند، اما متأسفانه همین آثار از کانال‌های دیگر مجوز پخش می‌گیرند. البته این کناره‌گیری تنها کمتر از یک ماه اتفاق افتاد و با درخواست ترابی، رئیس دفتر موسیقی ارشاد، دوباره وی در کسوت ریاست شورای شعر و ترانه ابقا شد.

جشنواره موسیقی فجر کم‌رمق و پرحاشیه

انصراف دو خواننده موسیقی از حضور در جشنواره موسیقی فجر، کمترین حاشیه درمورد یکی از مهم‌ترین رویدادهای موسیقی کشور است که به فاصله دو روز پس از هم و در روزهای ۶ و هفت بهمن اتفاق افتاد. موضوع از آنجا اتفاق افتاد که آنها در نامه‌ای سرگشاده به دبیر جشنواره خواستار این شدند که چرا نباید اسم‌شان در جدول رسمی جشنواره و تنها چند روز مانده به آغاز آن باشد؛ تبعیض در اجرای بعضی خواننده‌ها و ایجاد فرصت همکاری برای دیگران با دو گروه

خداحافظی محمدعلی بهمنی از شورای شعر

و ترانه دفتر موسیقی ارشاد

اواسط شهریورماه امسال بود که خبر استعفا محمدعلی بهمنی از سمت ریاست شورای شعر و ترانه دفتر موسیقی تیترو رسانه‌ها شد. این شاعر و ترانه‌سرای نام‌آشنای کشورمان، دلیل خداحافظی‌اش را در ۱۷ شهریور منتشر شد، این‌طور

دیگر و محدود کردن آنها به حضور در یک گروه، موضوعی دیگر بود که آن را برخلاف یک جشنواره معتبر موسیقی می‌دانستند و به آن اعتراض داشتند. البته تنها به فاصله چند ساعت بعد، روابط‌عمومی ستاد جشنواره موسیقی فجر در پاسخ به این هنرمندان متنی را در اختیار رسانه‌ها قرار داد که تمام این موارد را از اساس نفی می‌کرد و تنها آن را ساخته ذهنی این هنرمندان می‌دانست.

البته جشنواره از همان روزهای آغازینش با حاشیه‌های دیگری همراه بود. تعطیلی اجرای بانوان با وجود صحبت‌های شهرام صارمی، دبیر اجرایی جشنواره که پیش‌تر و در مصاحبه‌های خود خبر از حضور پنج گروه متقاضی شرکت در جشنواره داده بود اتفاق دیگری است که نشان می‌دهد موضوع حل شده نگاه جنسیتی هنوز وجود دارد. حذف جایزه باربد، اتفاق بد دیگری در هنر موسیقی کشور بود که باعث شد میان اهالی موسیقی خبر ساز شود. جایزه باربد که اتفاقی بزرگ و مفید در رونق جشنواره موسیقی فجر بود به یک‌باره با روی کار آمدن تیم اجرایی جدید از برنامه‌های جشنواره حذف شد. اعلام بی اطلاعی شاهین فرهت، دبیر جشنواره موسیقی از حذف این جایزه و پیشنهاد دبیرخانه به گروه‌های خارجی و داخلی شرکت‌کننده این رویداد برای استفاده از آثار شاهین فرهت و امیرمهیاری تفرشی‌پور از سیاستگذاران اصلی جشنواره در اجرای خود از دیگر نکات قابل توجهی است که موجب بروز شائبه‌هایی برای جشنواره موسیقی فجر شد. البته به آنها باید دعوت نکردن هیچ کدام از خوانندگان با سابقه عرصه موسیقی پاپ، حذف بخش کودک در جشنواره سسی و چهارم و محدود‌شدن بخش بین‌الملل به حضور پنج گروه و نیمه‌تعطیل ماندن آن در مقایسه با سال‌های گذشته را هم اضافه کرد. در ۹ مردادماه امسال علی رهبری، آهنگساز و رهبر ارکستر در نامه‌ای خطاب به وزیر ارشاد، مهم‌ترین مشکلات عرصه موسیقی ایران را یادآور شد. فصل‌های این نامه به مشکلات جشنواره موسیقی فجر، بنیاد رودکی و اعطای مجوز به قطعات موسیقی اشاره دارد و رهبری معتقد است؛ اینها مشکلات تازه‌ای نیستند و طبیعتاً سال‌ها پیش باید به آنها پرداخته می‌شد و بدون هیچ تعارف و ملاحظه‌ای باید بگویم این مشکلات تاکنون صدمات جبران‌ناپذیری به چهره و آبروی وزارت ارشاد وارد کرده‌اند و بی‌هیچ شک و شبهه‌ای این مشکلات بدون اقدام مستقیم حضرتعالی قابل حل نخواهند بود. البته نمونه‌های این اعتراض در چند سال اخیر بسیار اتفاق افتاده و اگر نخواهیم خیلی دور برویم باید به اعتراض پوریا اخوان و امیر اثنی‌عشری و چند بانوی نوازنده در دوره اخیر جشنواره اشاره کنیم؛ موضوعی که باید دید چقدر مورد توجه وزیر ارشاد و مدیران ارشد این وزارتخانه قرار گرفته و درصد رفع آن در دوره آتی جشنواره برمی‌آیند.